

OVAM.link

AFVAL-, BODEM- EN DUURZAAM MATERIALENBELEID VOOR DE PROFESSIONAL
MAART 2020 | editie 31

4
KUNSTSTOFFENPLAN
MOET PLASTICS
IN DE KRINGLOOP
HOUDEN

8
ECOVER WIL
BARST SLAAN
IN DE WEGWERP-
CULTUUR

14
CIRCULAIRE AFVAL-
OPLOSSINGEN OP
BEDRIJVENTERREIN
GRENSLAND

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

Stap voor stap naar een circulaire economie

Met plezier presenteer ik u de eerste *OVAM.link* van 2020. In deze editie vindt u inspirerende verhalen over hoe ons beleid in de praktijk wordt omgezet en waar we als de OVAM naartoe willen. Zo werken we hard om de omslag te maken naar een circulaire economie. We doen dat niet alleen, maar samen met onze stakeholders en samen met u. Want samen maken we morgen mooier. Maar hoe pakken we dat aan?

Zo drinkt u vanaf nu op festivals wellicht uit een herbruikbare beker. Vlaamse evenementen mogen immers geen drank meer serveren in wegwerpverpakkingen, tenzij ze minstens 90 procent recycleren. Drie festivals vertellen hoe ze met deze nieuwe maatregel omgaan (*pagina 17*).

Het verbod op wegwerpplastics maakt ook deel uit van het kunststoffen-actieplan 2020-2025 van de OVAM (*pagina 4*), dat de Vlaamse Regering eind februari goedkeurde – een belangrijke stap om de overgang naar een circulaire economie voor plastics te versnellen. Het plan sluit aan bij de Europese Green Deal, een ambitieus initiatief van de Europese Commissie voor een klimaatneutraal Europa. De OVAM steunt de Green Deal en neemt op het wereldtoneel haar voortrekkersrol op. De circulaire economie kent immers geen grenzen.

Maar uiteraard vertrekken we in eigen land. Zo vertelt schoonmaak- en wasmiddelenproducent Ecover hoe duurzaamheid in hun bedrijfscultuur verweven zit en hoe ze de strijd met de plasticsoep aangaan (*pagina 8*). Het bedrijf won niet voor niets de Henry van de Velde 'Ecodesign by OVAM' Gold Award. Ook bedrijventerrein Grensland in Menen-Wervik geeft het goede voorbeeld: afval wordt er collectief en circulair ingezameld (*pagina 14*).

Verder maken we een stand van zaken op van De Grote Grondvraag, de communicatiecampagne waarmee we mensen bewust maken van het belang van gezonde grond.

Stuk voor stuk interessante verhalen die ons weer een stapje dichterblijgen bij een circulaire economie.

Veel leesplezier!

Henny De Baets
Administrateur-generaal

Colofon

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur

Jan Verheyen en Ine Wenmaekers

Redactieraad

Jan Verheyen, Chloé Van Hecke, Sam Deckmyn, Raf Engels, Ilse Pepermans, Sofie Triest, Filip Van Assche, Ingrid Van Ceulebroeck, Ine Wenmaekers

Redactieadres

OVAM, Stationsstraat 110,
2800 Mechelen, ovam.link@ovam.be

Foto's

OVAM, Ecover, iStock, Platform Grensland-Menen-Wervik, Paradise City, Alpha Photography

Redactie en realisatie

www.pantareinpublishing.be

Wettelijk depotnummer

D/2020/5024/07

Oplage

3000 ex.

De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de OVAM. Gegevens uit deze nieuwsbrief mag u overnemen mits de bron wordt vermeld. De OVAM en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gevolgen die zouden kunnen ontstaan uit het gebruik van in deze uitgave opgenomen informatie.

Meer weten?

De OVAM is geïnteresseerd in uw vragen, opmerkingen en suggesties.

SCHRIJF ONS VIA
OVAM.LINK@OVAM.BE

www.facebook.com/ovam.be

[@PersAtOVAM](https://twitter.com/PersAtOVAM)

DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK

CIRCULAIRE ECONOMIE

8/ Ecover wint Henry van de Velde Award

GEZONDE GROND

12/ De Grote Grondvraag: "Steeds meer mensen zijn zich bewust van het belang van een gezonde bodem"

DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK

17/ Festivals zoeken alternatieven voor plastic flesjes en wegwerpbekers

4/ Vlaamse Regering keurt actieplan voor kunststoffen goed

AFVAL RECYCLEREN

14/ Bedrijventerrein Grensland streeft naar collectieve en circulaire afvaloplossingen

CIRCULAIRE ECONOMIE

20/ Hoe maken we de textielsector circulair?

KUNSTSTOFFENPLAN MOET PLASTICS IN DE KRINGLOOP HOUDEN

Eind februari keurde de Vlaamse Regering het uitvoeringsplan Kunststoffen 2020-2025 goed. Daarmee zetten de OVAM, de industrie, de lokale overheden en andere stakeholders hun schouders onder 37 acties die de transitie naar een circulaire economie voor plastics moeten versnellen.

Kunststoffen zijn onmisbaar in onze samenleving. Ze dienen als grondstof in hoogtechnologische producten zoals bouwmaterialen, auto's, elektronica en verpakkingen. Dankzij kunststof isolatie en lichtgewichtmaterialen in elektrische wagens vermindert de ecologische impact van onze gebouwen en transport. Maar nog te veel kunststoffen worden niet selectief ingezameld. In het slechtste geval eindigen ze als zwerfvuil of plasticsoep. Kunststoffen die toch selectief worden ingezameld, vertrekken vaak voor recyclage naar het buitenland, waarna we hun spoor zoekraken.

Vlaams minister van Omgeving **Zuhal Demir**: "De plastic ban in China en andere landen en het Europese beleid rond *single use plastics* nopen ons om de plasticproblematiek gestructureerd aan te pakken. Dat sluit ook helemaal aan bij onze ambitie om het Vlaamse restafval terug te dringen en een circulaire economie te realiseren. Bovendien is de consument zich nog nooit zo bewust geweest van de impact van plastics op klimaat en milieu."

Dit was dan ook het ideale moment om het uitvoeringsplan op tafel te leggen. OVAM-topvrouw **Henny De Baets**: "Samen met een brede groep stakeholders hebben we een plan opgesteld met 37 concrete acties. Nu is het de bedoeling dat de industrie, de verpakkingwereld, kennisinstellingen, lokale besturen en middenveldorganisaties hiermee aan de slag gaan. Een overlegplatform met alle spelers zal de voortgang van het actieplan monitoren."

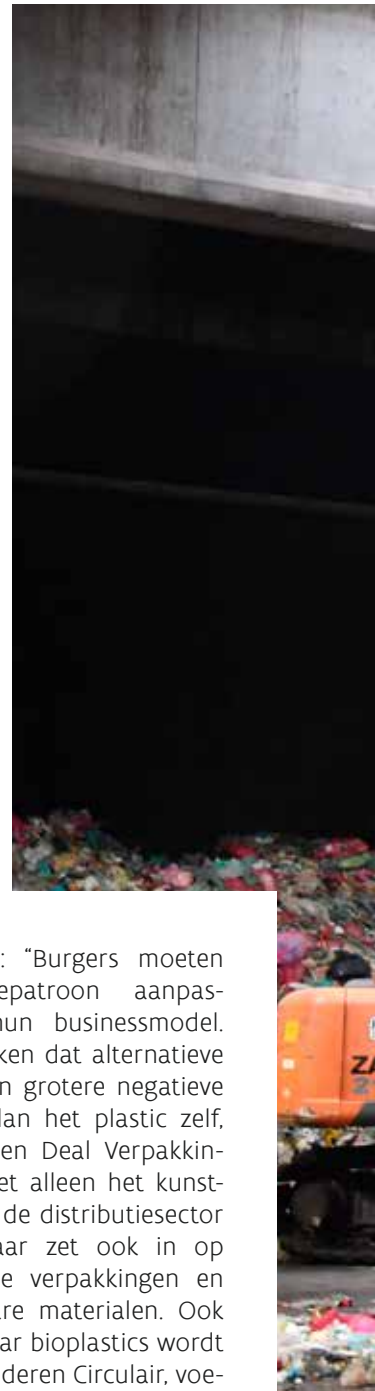
Vijf speerpunten

1. Minder kunststoffen, efficiënter gebruik

Een circulaire economie begint bij minder gebruik, preventie en sensibilisering van burgers en bedrijven. Het kunststoffenplan implementeert daarom het Europese verbod op wegwerpplastics en de uitbreiding van de pmd-zak. Het intentioneel gebruik van microplastics wordt uitgefaseerd en er komt een verbod op fruitstickers om de kwaliteit van compost te bewaken.

Henny De Baets: "Burgers moeten hun consumptiepatroon aanpassen, bedrijven hun businessmodel. Om erover te waken dat alternatieve grondstoffen geen grotere negatieve impact hebben dan het plastic zelf, komt er een Green Deal Verpakkingen. Die moet niet alleen het kunststoffengebruik in de distributiesector terugdringen, maar zet ook in op ecodesign, slimme verpakkingen en beter recycleerbare materialen. Ook het onderzoek naar bioplastics wordt opgevoerd." Vlaanderen Circulair, voedingssectorfederatie Fevia en handelsfederatie Comeos slaan daarvoor de handen in elkaar.

Het uitvoeringsplan moedigt bedrijven aan om zich aan te sluiten bij Operation Clean Sweep. Dat internationale programma richt zich op het verlies van pellets in het milieu. Het kunststoffenplan legt ook de link met het Vlaams Integraal Actieplan Marien Zwerfvuil, dat onze havens en waterwegbeheerders helpt om drijfvuul op een effectieve en kostenefficiënte manier op te ruimen. Binnen het uitvoeringsplan zal Vlaanderen een

internationale samenwerking opzetten om de aangroei van de plasticsoep af te remmen.

2. Duurzame recyclagemarkt voor kunststoffen

De OVAM wil de selectieve inzameling van kunststoffen verder promoten. “Maar om de kwaliteit van de recyclage van ingezamelde kunststoffen te monitoren, is het van belang dat er voldoende sorteer- en recyclagecapaciteit is in eigen regio”, zegt minister

Zuhal Demir. “Daarom trekken we bij Vlaamse investeringsmaatschappijen aanzienlijke middelen uit om projecten en initiatieven voor kunststofrecyclage in eigen regio te ondersteunen. We richten onze pijlen op mechanische en chemische recyclage. Via dat laatste proces kunnen ook complexe kunststoffen opnieuw worden ingezet als grondstof.”

Tegen 2023 moet de recyclage van verpakkingsafval zoveel mogelijk in de Europese Unie gebeuren, en bij voor-

keur in België. Via de EU en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) lopen er gesprekken om de transparantie en garantie op recyclage in de sector op te drijven.

3. Kunststofrecyclaat als volwaardige grondstof

Wanneer zijn polymeren niet langer afval, maar een grondstof? Onduidelijkheden in productnormen en kwaliteitsstandaarden verhinderen dat

- ▶ kunststofrecyclaten worden ingezet als volwaardige grondstof. De Baets: “Die willen we opsporen en aanpakken. Bovendien gaan we actief op zoek naar toepassingen waarin het gebruik van kunststofrecyclaat bevorderd kan worden en onderzoeken we of fiscale instrumenten de afzet van kunststofrecyclaten kunnen stimuleren.”

Om die afzet te verzekeren, kijkt de OVAM naar de chemische en kunststofverwerkende industrie en partners als Fost Plus (dat verantwoordelijk is voor de inzameling en sortering van verpakkingsafval) en

Valipac (de organisatie die de recycling van bedrijfsmatige verpakkingen stimuleert en coördineert).

4. Kennis opbouwen

De kennis over de verwerking van kunststofafval in binnen- en buitenland is onvolledig. De Baets: “Om ons inzicht te verbeteren, zullen we de Europese cijfers van effectieve recycling evalueren. Ook het gebruik van gerecycleerde kunststoffen in eindproducten, plastic zwerfvuil in rivieren en zeeën en de aanwezigheid van microplastics zal gemonitord worden.”

Daarvoor kijkt de OVAM naar kennisinstellingen, zoals de universiteiten en VITO. “Die bundelen hun expertise nu al binnen het Steunpunt Circulaire Economie om de vooruitgang binnen de circulaire economie te meten”, zegt De Baets.

De OVAM hoopt nog meer kennis op te bouwen via een EU Life Integrated Project rond kunststoffen, waarvoor ze binnenkort een projectvoorstel indient. Daar staat 9 miljoen euro aan subsidies tegenover, die geïnvesteerd kunnen worden in duurzame oplossingen voor de kunststofproblematiek.

“Om de kwaliteit van de recycling van ingezamelde kunststoffen te monitoren, is het van belang dat er voldoende sorteer- en recyclingcapaciteit is in onze regio”, zegt Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir.

Minister Demir bezoekt recyclagebedrijf ECO-oh! in Houthalen-Helchteren. De firma verwerkt plasticafval tot banken en tuinmaterialen.

5. Overheden geven het voorbeeld

Overheden moeten het voortouw nemen op het vlak van gerecycleerde kunststoffen. Minister Demir: "Daarom vragen we dat alle Vlaamse overheidsinstanties in hun bestekken criteria opnemen rond recyclagepercentages. Vlaamse overheden en lokale besturen mogen ook geen wegwerpcateringmaterialen meer gebruiken (zie pagina 17, red.)." Die actiepunten moeten helpen om de circulaire economie als een rode draad in alle Vlaamse administraties te verstrengelen.

KUNSTSTOFFENPLAN IN LIJN MET EUROPESE AMBITIES

Het uitvoeringsplan Kunststoffen heeft verschillende aanknopingspunten met de European Green Deal, een ambitieus initiatief van de Europese Commissie voor een klimaatneutraal Europa.

In de Green Deal pleit de Europese Commissie voor circulaire productnormen voor onder andere bouwmaterialen, verpakkingen, textiel en elektronica. **Lieze Cloots**, hoofd internationaal beleid bij de OVAM: "Zo moeten producten langer leven, herbruikbaar, herstelbaar of recycleerbaar zijn, meer recyclaten bevatten en minder toxische stoffen. De Green Deal wil net als ons uitvoeringsplan Kunststoffen naar bindende criteria voor openbare aanbestedingen."

"De Europese Commissie speelt bovendien met het idee om de export van kunststofafval te beperken. Om al onze afval-

stromen te verwerken, moet de sorteer- en recyclagecapaciteit in Europa sterk groeien. Daarvoor zijn beleidsmaatregelen en fiscale instrumenten nodig waarop het uitvoeringsplan Kunststoffen alvast inspeelt."

"Onze omgang met kunststoffen heeft bovendien een belangrijke plaats in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 en de Klimaatstrategie 2050. Meer dan de helft van onze totale uitstoot wordt veroorzaakt door materialen. De manier waarop we kunststoffen produceren, gebruiken en in de kringloop houden, levert dus een belangrijke bijdrage voor de reductie van CO₂."

ECOVER WINT HENRY VAN DE VELDE AWARD: “ECODESIGN IS VOOR ONS VANZELFSPREKEND”

Op 22 januari kaapte Ecover de Henry van de Velde Award in de categorie 'Ecodesign by OVAM' weg. Tom Domen, Long Term Innovation Manager bij het ecologische was- en schoonmaakmiddelenmerk: “We bekijken systematisch, voor elk product in ons gamma, hoe we de impact ervan zoveel mogelijk kunnen reduceren. Het ultieme doel is om een klimaatpositief bedrijf te worden.”

Met de Henry van de Velde Awards laauwert ondernemersorganisatie Flanders DC, in samenwerking met de OVAM, Vlaamse ontwerpers, bedrijven, producten, projecten en diensten die met hun design een positieve impact hebben op de samenleving en de economie. De OVAM mag de prijs voor ecodesign uitreiken. Tom Domen legt uit waarom die dit jaar verdiend naar Ecover ging.

Waarom hebben jullie de prijs te danken?

Tom Domen: "Ecover heeft sinds 1979 een consistente aanpak op het vlak van ecodesign. Het zit in ons DNA. Vanaf dag één wilden we met onze producten een alternatief bieden voor de klassieke schoonmaakmiddelen, die een zware impact hebben op het milieu."

"End-of-life-thinking zit dus in onze productontwikkeling ingebakken: voor elk product bekijken we hoe we de impact ervan zoveel mogelijk kunnen reduceren, bijvoorbeeld door schadelijke ingrediënten te bannen en over te schakelen op plant-gebaseerde componenten. Door die resolute keuze te maken, bouwden we doorheen de jaren een consumentenbasis op die steeds meer van ons verwacht. Daardoor moeten en kunnen we ook steeds een stapje verder gaan in onze ambities."

Waar heeft die ambitie jullie vandaag gebracht? Hoe is het concept 'ecodesign' geëvolueerd?

"In de beginjaren moesten we compromissen sluiten. Omdat Ecoverproducten bijvoorbeeld een minder aangename geur hadden dan de klassieke merken, trokken we alleen de door en door groene consument aan. Maar we zijn sterk gegroeid in de totale beleving van onze produc-

ten. Die zijn vandaag aantrekkelijk en uniek qua design en geurbeleving, terwijl hun impact op het milieu steeds kleiner wordt."

"Door nieuwe materialen en ingrediënten te ontwikkelen, hebben we het principe van ecodesign voortdurend heruitgevonden. Denk maar aan het afwasmiddel Too Good to Waste, dat voor 25 procent gemaakt is uit reststromen van bierbrouwerijen. Ons merk heeft een prominenter plaats op de markt veroverd en ons aanbod bereikt een breder publiek."

Hervulmachines

Sinds enkele jaren werken jullie ook aan de verpakkingen van jullie producten. Vanwaar die keuze?

"Ecover wil inspelen op de meest kritische milieuproblematieken. Net zoals in de jaren zeventig en tachtig de impact van het lozen van chemische stoffen in onze waterlopen duidelijk werd, werd een tiental jaar geleden de impact van plastics op onze oceanen zichtbaar. Daarom lanceerden we in 2014 als een van de eerste merken in onze industrietak een verpakking met 10 procent oceaanplastic, de Ocean Bottle. In 2018 slaagden we erin dat percentage op te trekken tot 100 procent gerecycleerd plastic. In 2020 willen we alleen nog maar verpakkingen uit gerecycleerd materiaal maken."

"Maar onze ambitie reikt nog verder. Hergebruik blijft de prioriteit in een circulaire economie en vormt dus een speerpunt van ons verpakkingsdesign. In de toekomst willen we hergebruik gemakkelijker maken dan recyclage door meer en grotere supermarkten te overtuigen om te investeren in onze hervulmachines. Door een gedragsverandering tweeweg te brengen bij de

- ▶ consument, willen we een barst slaan in de wegwerpcultuur.”

“Pas als hergebruik geen optie meer is, mogen we aan recyclage denken. In dat geval proberen we materialen zo te ontwikkelen dat ze optimaal recycleerbaar zijn. Er zijn vandaag nog te veel en te complexe materialen op de markt en er ontsnapt nog te veel plastic aan de recyclageketen. Wij streven daarom naar eenvoudig recycleerbare materialen die tegelijk bioafbreekbaar zijn.”

Reststromen uitwisselen

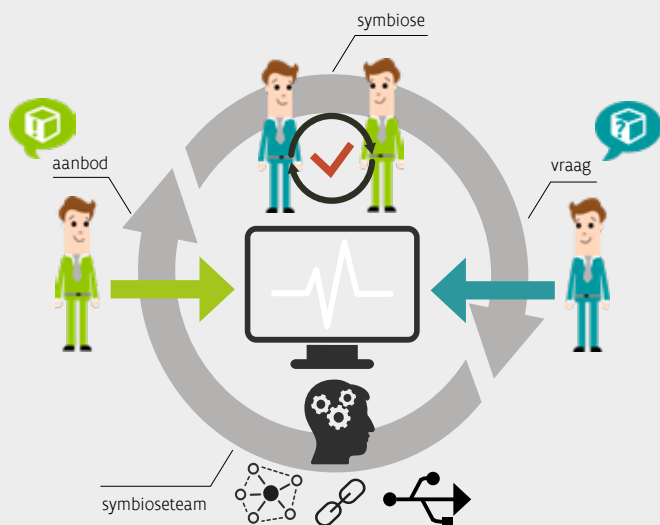
U noemde daarnet de samenwerking met AB Inbev voor het afwasmiddel Too Good To Waste. Staan er nog andere partnerschappen met de industrie op stapel om reststromen uit te wisselen?

“Onze ultieme ambitie is om klimaatpositief zijn. Om dat te bereiken, willen we in de toekomst al onze grondstoffen uit reststromen halen. Concreet willen we tegen 2025 minstens vijf van onze top tien ingrediënten qua volume uit afvalstromen maken. Om die doelstelling te bereiken, moeten we de beschikbare afvalstromen heel goed kennen, weten hoe we ze kunnen inzetten in onze producten en ontdekken welke partnerschappen we daarvoor kunnen aangaan.”

“Too Good to Waste, waarbij we ethanol van bierbrouwer AB Inbev gebruiken als solvent, is een eerste voorbeeld daarvan, maar in de toekomst willen we er nog veel meer op onze naam schrijven. We onderzoeken momenteel een aantal alternatieven, zoals hoe we CO₂ gecapteerd door bedrijven kunnen aanwenden

als grondstof in onze biotechnologische productieprocessen.”

“Tijdens de Waste Hackathon die we vorig najaar organiseerden, ontstonden bijvoorbeeld nieuwe samenwerkingen. Er kwamen een zestigtal vertegenwoordigers van productiebedrijven, kenniscentra, eindgebruikers, overheidsinstellingen en sectororganisaties opdagen. Niet alleen wij, maar ook andere bedrijven legden er proactief contacten voor het uitwisselen van reststromen. Op het online symbioseplatform van de OVAM (zie *kader, red.*) kunnen ze hun zoektocht naar partnerschappen verderzetten. Door bedrijven te inspireren, slagen we erin – hoewel we een kleine speler zijn – om onze positieve impact op de markt vele malen te vergroten.”

SYMBIOSEPLATFORM MAAKT HOOGWAARDIGE AFVALVALORISATIE EENVOUDIGER

Om aanbieders en afnemers van nevenstromen en grondstoffen bij elkaar te brengen, lanceerde de OVAM eind 2019 het online symbioseplatform. Meg Scheppers van de dienst Onderzoek & Monitoring: “Bedrijven kunnen voortaan zelf op zoek gaan naar interessante reststromen, of hun eigen materiaalstromen online ter beschikking stellen als mogelijke grondstof voor andere ondernemingen.”

Tot voor kort beschikte de OVAM over een offline databank van bedrijven en hun materiaalstromen. Het doel: op zoek gaan naar manieren om die stromen weer als grondstof in te zetten. Maar de werking van het platform bleek erg tijdsintensief. Via het online symbioseplatform kunnen bedrijven nu actief participeren en zelf uitwisselingen opzetten.

Bedrijven begeleiden richting circulaire economie

“De aanbieder geeft aan welke reststroom en samenstelling hij beschikbaar kan stellen, de afnemer welke hij nodig heeft. Door partners en reststromen aan elkaar te koppelen, begeleiden we bedrijven richting een circulaire economie”, legt **Meg Scheppers** uit. De OVAM beheert en financiert het platform, de operationele werking en contacten met de individuele bedrijven besteedt de OVAM in 2020 uit aan het onderzoeksinstituut VITO. “Bedrijven kunnen op elk moment een beroep doen op de wetenschappelijke

experts van VITO als ze een uitwisseling van reststromen willen opzetten. VITO zal op haar beurt de expertise van andere kennis- en expertisecentra inschakelen. Bedrijven genieten zo van een groter kennisnetwerk in de transitie naar een circulaire economie.”

Uitwisseling op Europees niveau

In andere Europese lidstaten zijn er gelijkaardige symbiose-databanken. Meg Scheppers: “De uitdaging bestaat erin om onze data via een gemeenschappelijke datastandaard voor symbiose te ontsluiten, zodat bedrijven ook op Europees niveau een beter zicht krijgen op vraag en aanbod van reststromen.”

Om alle data veilig te bewaren, maakt het symbioseplatform gebruik van de inlogprocedure van de Vlaamse overheid. De inloginstructies staan vermeld onder ‘nieuwe gebruiker’ op de startpagina. Hebt u problemen bij het aanmelden? Contacteer dan de hulplijn 1700 van de Vlaamse ombudsdienst, zij begeleiden u graag verder.

smartsymbiose.com

“Door partners en reststromen aan elkaar te koppelen, begeleiden we bedrijven richting de circulaire economie”, zegt **Meg Scheppers** van de dienst Onderzoek & Monitoring.

DE GROTE GRONDVRAAG: “STEEDS MEER MENSEN ZIJN ZICH BEWUST VAN HET BELANG VAN EEN GEZONDE BODEM”

Op de website van De Grote Grondvraag vinden de inwoners van 137 Vlaamse gemeenten vandaag informatie over de bodemkwaliteit van hun perceel terug. Eind 2020 moet die teller op driehonderd staan. Nathalie Van Trier van de OVAM-afdeling Bodembeheer: “We willen iedereen sensibiliseren over hoe belangrijk een gezonde bodem is.”

Op 5 november 2019 gaf de OVAM het startschot voor De Grote Grondvraag. Een week later hadden 50 000 Vlamingen de website al bezocht. “Dankzij onze communicatiecampagne is het belang van gezonde grond bij veel mensen binnengesijpeld”, zegt **Karolien Van Geldre**, communicatieverantwoordelijke bij de OVAM. “Vandaag telt de website 126 500 bezoekers, goed voor 159 000 zoekopdrachten. We kunnen dus van een groot succes spreken.”

Waarom deze communicatiecampagne?

De Grote Grondvraag heeft als doel mensen tijdig op de hoogte te brengen van de onderzoeksplicht die op hun

grond rust. Door ons rijke industriële verleden zijn heel wat gronden in Vlaanderen nog verontreinigd. De OVAM wil op al die gronden tegen 2036 minstens gestart zijn met de sanering: een operatie van formaat. Een eerste stap bestaat erin om op alle Vlaamse risicogronden – dat zijn bodems met een verhoogd risico op verontreiniging – een oriënterend bodemonderzoek uit te voeren om te bepalen of de grond ook werkelijk verontreinigd is.

“Zo'n onderzoek biedt vooral informatie en zekerheid. Het leidt zeker niet altijd tot een sanering”, zegt **Nathalie Van Trier**, projectcoördinator 2036 bij de afdeling Bodembeheer. “Om te garanderen dat een risicogrond onderzocht wordt, is er in het bodemdecreet een eenmalige onderzoeksverplichting voor historische risicoactiviteiten opgenomen. Afhankelijk van het type activiteit dat op de grond werd uitgevoerd, moeten eigenaars in 2021, 2023 of 2027 een eerste onderzoek indienen.”

Op de website van De Grote Grondvraag kunnen eigenaars nakijken of er bodeminformatie beschikbaar is over hun grond. Karolien Van Geldre: “Via een eenvoudig stappenplan komen mensen te weten welke acties ze moeten ondernemen als ze eigenaar zijn van een risicogrond en waarmee wij kunnen helpen. Als een particuliere eigenaar bijvoorbeeld niets met de vroegere vervuilende activiteiten op zijn grond te maken heeft, dan nemen wij het hele dossier over. De OVAM zorgt er dan voor dat de juiste onderzoeken gebeuren.”

Eerste onderzoeksmoment

Voor De Grote Grondvraag werkt de OVAM intensief samen met de Vlaamse steden en gemeenten. Zij spelen immers een sleutelrol bij het informeren van de bevolking. De uitrol verloopt gefaseerd. Bij de lancering van de website gingen de bodemgegevens van 83 steden en gemeenten online, vandaag zijn dat er 137. Nathalie Van Trier: “Tegen eind 2020 willen we de website volledig hebben, met de bodeminformatie van alle driehonderd steden en gemeenten. Het eerste onderzoeksmoment valt immers al in 2021. We willen grondeigenaars de mogelijkheid geven om op tijd een bodemsaneringsdeskundige te contacteren en offertes op te vragen om het onderzoek te laten uitvoeren.”

Steden en gemeenten die nog niet online zijn, krijgen binnenkort van de OVAM de vraag om een planning op te maken. “Eerst stoppen we hun gegevens in een online testomgeving waar de gemeenten alles kunnen nakijken. Daarna bespreken we wanneer ze willen instappen. Als steden of gemeenten knelpunten ervaren die hen ervan

weerhouden om deel te nemen, dan ondersteunen wij hen zo goed mogelijk om die weg te werken.”

Sectorfederaties

Vooral particulieren maakten tot nu toe gretig gebruik van de online applicatie. Maar de OVAM wil ook bedrijven informeren over hun onderzoeksplicht. Karolien Van Geldre: “We kregen al heel wat reacties op de vrijstelling van onderzoeksplicht voor particulieren. Ook bedrijven en organisaties kunnen we via heel wat beleidsinstrumenten ondersteunen. In 2020 willen we samen met de sectorfondsen en -federaties die hulpmiddelen meer belichten.”

degrotegrondvraag.be

De OVAM polste naar de ervaringen van de steden en gemeenten die al aan De Grote Grondvraag deelnemen. De reacties zijn hoofdzakelijk positief:

BEDRIJVENTERREIN GRENSLAND IN MENEN-WERVIK STREEFT NAAR COLLECTIEVE EN CIRCULAIRE AFVALOPLOSSINGEN

Door hun afval collectief in te zamelen kunnen bedrijven jaarlijks 5000 tot 10 000 euro besparen, zo blijkt uit een studie van de OVAM. Bedrijventerrein Grensland in Menen en Wervik werkt een totaalconcept uit voor collectieve én circulaire afvaloplossingen.

V.l.n.r.: Guido De Ro (POM West-Vlaanderen), Kristof Moeyaert (MIROM Menen), Guther Bamelis (Maatwerkbedrijf 't Veer), Philippe Tavernier (3PT Consult), Herman Wenes (Platform Grensland Menen-Wervik), Kim Delvoye (Vanheede Environment), Liesbeth Hollebeke (Stad Wervik).

Vlaamse bedrijven zijn verplicht om 21 afvalfracties apart van het restafval in te zamelen. Nogal wat ondernemingen zien op tegen de kosten die dat met zich meebrengt. Collectieve inzameling kan die kosten reduceren. Grensland Menen-Wervik is het eerste West-Vlaamse bedrijventerrein dat kiest voor zo'n gezamenlijke afvaloplossing. En de ambities zijn nog scherper: in 2019 ging het in op de Open Call van Vlaanderen Circulair met het project 'Grensland is Circulair'. Circulaire economie, de reductie en preventie van zwerfvuil en de inzameling van klein gevaarlijk afval (kga) staan daarin centraal.

Lokaal hergebruik

Philippe Tavernier, consultant voor Grensland: "Selectieve afvalinzameling

is belangrijk, maar is een eerste stap. Het creëert de mogelijkheden om in een volgende stap het afval te valoriseren."

Om de selectieve inzameling op het bedrijventerrein praktisch te organiseren, worden specifieke ophaalrondes gepland en komt er een materialenpark. Dat is een centraal inzamelpunt waar een private inzamelaar de afvalfracties op regelmatige tijdstippen ophaalt. Voor de realisatie van de afvaleilanden bij de bedrijven zelf en voor een voorbereiding van het afval op het materialenpark kijken de partners naar sociale-economiebedrijven, waaronder 't Veer, dat in Grensland is gevestigd. Parkmanager **Herman Wenes**: "Zij kunnen aan de slag met nevenstromen als hout en kunststoffen, waardoor deze eilanden

en ook het materialenpark zelf een circulair karakter krijgen."

Om het ophaalregime voor relevante afvalfracties te bepalen en een geschikt financieringsmodel uit te werken, wordt het afval van bedrijven op het terrein grondig geïnventariseerd. Bovendien kan Sirris, het collectief centrum van de technologische industrie, de afvalprocessen van de bedrijven analyseren via het project 'Afvalorisatie'. Waar ontstaat het afval? Om hoeveel afval gaat het? Hoe kunnen bedrijven hun productieprocessen verbeteren en productieverliezen minimaliseren? Waar kunnen de stromen naartoe? Philippe Tavernier: "We streven naar een zo lokaal mogelijk hergebruik van onze afval- en reststromen. Ze kunnen een bestemming krijgen binnen het bedrijventerrein, maar ook daarbuiten. Zuivere afvalstromen waarvoor nieuwe toepassingen kunnen worden gevonden, kunnen hun weg vinden via het symbioseplatform van de OVAM (zie pagina 11, red.)."

Infosessies

"We willen zoveel mogelijk bedrijven op het terrein meekrijgen in ons verhaal", zegt Herman Wenes. Op 12 februari stelden de partners het project daarom officieel voor bij de betrokken ondernemingen. Sindsdien blijven alle bedrijven op het terrein up-to-date via de website, nieuwsbrieven en bedrijfsbezoeken.

Philippe Tavernier: "Momenteel werken we aan een afvalkalender waarop de bedrijven niet alleen kunnen zien welke fractie wanneer selectief wordt opgehaald, maar ook wanneer er bijvoorbeeld zwerfvuilacties van Mooimakers gepland zijn, wanneer hun werknemers kurk en batterijen kunnen binnenbrengen of wanneer de specifieke kga-inzameling plaatsvindt. Die laatste wordt georganiseerd in samen-

CIRKELTIPS VOOR EEN PRAKTISCH, DUURZAAM EN FINANCIËEL INTERESSANT AFVALBELEID

Geïnspireerd door de circulaire aanpak van bedrijventerrein Grensland? Op de website 'Cirkeltips' vindt u tips en tools om zelf aan de slag te gaan.

De OVAM ontwikkelt tools en voert studies uit om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. De inzichten die daaruit voortvloeien, zetten de OVAM en haar partners om in concrete tips, tools en adviezen die bedrijven op een laagdrempelige manier verder kunnen helpen om beter in te zamelen en een inzicht te krijgen in de circulaire economie. De website is een initiatief van de OVAM in samenwerking met de hele afvalsector.

Eenvoudige zoekfunctie

Via een eenvoudige zoekfunctie vindt u concrete tips over afval- en materiaalbeheer op maat van uw onderneming. Op basis van uw historische afvalproductie geeft Cirkeltips u meteen de tips die het meest relevant zijn voor uw bedrijf. U kunt er online vragen stellen en discussiëren, uw jaarlijkse afvalgegevens registreren en analyseren en uw gegevens vergelijken met de gemiddelde afvalproductie van gelijkaardige bedrijven. U vindt er ook een tool, ontwikkeld door technologiefederaties Agoria en Sirris, waarmee u kunt checken hoe circulair uw onderneming nu al is.

cirkeltips.be

- ▶ werking met de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen (POM).”

Om bedrijven te ondersteunen in hun zoektocht naar circulaire oplossingen, worden er ook infosessies georganiseerd. Philippe Tavernier: “Experts van Sirris en VITO zullen informatie en tips geven op maat van de bedrijven: over afvalpreventie, het sluiten van materiaalcringen en circulair aankopen.”

Uitrol naar (West-)Vlaanderen

Het project loopt tot 30 november 2021, waarna de partners twee maanden de tijd krijgen om hun

eindrapport te schrijven. Zo kunnen nadien ook andere bedrijventerreinen profiteren van de kennis die Grensland heeft opgedaan.

Philippe Tavernier: “We hopen in de loop van het project andere bedrijventerreinen in Menen en Wervik mee te nemen in het verhaal. Voor de uitrol van het systeem in de rest van de provincie kijken we naar de POM West-Vlaanderen, die werkt aan een concept rond ‘Bedrijventerrein van de Toekomst’. Op Vlaams niveau kunnen ondernemingen inspiratie opdoen via het Kennisnetwerk Bedrijventerreinmanagement van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen en de vijf POM’s.”

Het Platform Grensland Menen-Wervik, de vzw waarvan 85 procent van de bedrijven op het terrein lid zijn, kan rekenen op de steun van verschillende partners, waaronder de stadsbesturen van Menen en Wervik en afvalintercommunale MIROM Menen, die op het terrein een recyclagepark met diftarsysteem uitbaat. De provinciale ontwikkelingsmaatschappij (POM) van West-Vlaanderen cofinanciert het project en zorgt voor organisatorische ondersteuning. Met medewerking van Mooimakers, de stadsbesturen en de sociale economie zullen de zwerfvuilacties op het bedrijventerrein en daarrond in goede banen worden geleid.

21 AFVALSTOFFEN VALLEN ONDER DE SORTEEPLICHT EN MOGEN **NOOIT** BIJ HET RESTAFVAL:

ovam.be/iksorteer

FESTIVALS ZOEKEN ALTERNATIEVEN VOOR PLASTIC FLESJES EN WEGWERPBEEKERS

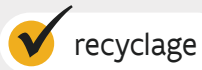
Op evenementen in Vlaanderen mag geen drank meer geserveerd worden in wegwerpverpakkingen. Alleen als 90 procent van de drankverpakkingen selectief ingezameld en gerecycleerd wordt, is een uitzondering mogelijk. Hoe pakken Dranouter, Parkpop en Paradise City het aan?

Sinds 1 januari 2020 is het op alle Vlaamse evenementen verboden om nog drank te serveren in wegwerpbekers, blikjes of petflesjes. Alleen als een organisator minstens 90 procent van de wegwerpverpakkingen selectief kan inzamelen voor recyclage, wordt een uitzondering toegestaan. Voor overheden geldt die laatste maatregel niet. Zij mogen binnen hun eigen werking en op evenementen geen eenmalige drankverpakkingen meer aanbieden.

Herbruikbare bekers

Volgens de nieuwe regels worden dranken best aangekocht in post-mixsystemen, in vaten of in grote (wegwerp)verpakkingen. Ze worden vervolgens geserveerd in glazen of in herbruikbare bekers. Glazen of bekers huren kan onder meer bij lokale overheden, (afval)intercommunales, kringloopwinkels, brouwers en drankenhandels. Wie niet zelf wil afwassen, of niet de nodige infrastructuur kan voorzien, kan gebruikmaken van een mobiele wasstraat of een afwas-service.

DRANOUTER: “DUURZAAM WERKEN IS MEER DAN BEKERS HERGEBRUIKEN”

Festival Dranouter gaat in 2020 nog niet voor herbruikbare bekens, maar kiest bewust voor grondige recyclage. “Dranouter is al jaren een pionier in het organiseren van duurzame festivals en we zijn zeker voorstander van herbruikbare bekens”, zegt mede-organisator **Jeroen Verdonck**. “Alleen lijkt het ons geen goed idee om nu al over te schakelen. Allereerst is het logistieke aanbod in Vlaanderen nog te klein. Denk maar aan stockage, afwasinstallaties, droogmachines ... Als we duizenden bekens over een hele afstand moeten transporteren, valt het duurzaamheidsvoordeel weg. Herbruikbare bekens vragen ook extra inspanningen van de festivalvrijwilligers. Bovendien moet het totaalplaatje voor ons kloppen. Bij keuze voor herbruikbare bekens willen we bijvoorbeeld het afwaswater opvangen en zuiveren. En even nuanceren: bekens vormen maar een fractie van de milieu-impact van een evenement.”

“Hele ecologische voetafdruk bekijken”

In 2020 focust Festival Dranouter op een integrale duurzame aanpak, met onder andere zuinig waterverbruik en duurzame mobiliteit. Verdonck: “Tegen 2024 willen we onze CO₂-uitstoot met 50 procent verlagen. De drankverpakkingen op het festivalterrein worden maximaal ingezameld om te recyclen. Wie twintig exemplaren inlevert, krijgt een drankbonnetje cadeau. We zetten ook sterk in op sensibilisering van de festivalgangers. Dankzij deze jarenlange aanpak ligt ons terrein er netjes bij.”

“De komende jaren gaan we ervaringen uitwisselen met andere organisatoren. Professionele begeleiding bij de overstap naar herbruikbare bekens zou welkom zijn. Als we eenmaal overstappen, willen we graag een beroep doen op wasstraten met werknemers uit de sociale economie. Een duurzame aanpak omvat voor ons ook sociale duurzaamheid. Zodra de logistieke voorzieningen beter op punt staan, kiezen we met plezier voor herbruikbare bekens.”

“De keuze voor herbruikbare bekens vraagt wat inspanning, maar zodra het allemaal vlot verloopt, is er volgens ons geen beter optie”, klinkt het bij Paradise City.

✓ hergebruik en recyclage

PARKPOP: “FLESJE OF BEKER INRUILEN VOOR NIEUW DRANKJE”

Parkpop in Mechelen streeft vanaf dit jaar naar een ‘hybride’ oplossing: de organisatie wil zowel herbruikbare bekertjes aanbieden als wegwerpverpakkingen recyclen. “Voor bier en wijn kiezen we sowieso voor herbruikbare glazen”, zegt Parkpop-oprichter **Dries Lescouhier**. “Voor frisdrank ligt het wat moeilijker. Onze frisdrankenleverancier levert zijn dranken al tien jaar in kleine petflesjes aan. Het uitdelen van zulke flesjes gaat sneller en is properder dan bekertjes inschenken. Bovendien sponsort onze leverancier ons alleen via die petflesjes. Als we overschakelen naar grote flessen of tapinstallaties, wordt het veel duurder. Voor frisdranken zullen we dus wellicht nog voor petflesjes kiezen, die we dan inzamelen.”

Bezoekers overtuigen

De organisatie van Parkpop kijkt onder meer of ze een waarborgsysteem kan invoeren. Elke bezoeker zou dan bij het binnenkomen een gratis herbruikbaar beker of een petflesje krijgen. Wie een nieuw drankje haalt, geeft aan de toog het vorige flesje of de gebruikte beker af. Wie geen leeg flesje meer heeft, betaalt een euro extra.

“In theorie zijn herbruikbare bekertjes een prima oplossing, maar de nieuwe wetgeving zou iets meer rekening mogen houden met de praktische aspecten”, stelt Lescouhier. “Als onze drankensponsors bijvoorbeeld geen tapinstallaties aanbieden, wordt het veel moeilijker om herbruikbare bekertjes te gebruiken. De drankensector zou dus mee in het verhaal moeten stappen. Ook de bezoekers moeten meewerken, al verwacht ik op dat vlak weinig problemen. Voetbalploeg Chelsea gebruikt ook al een tijdje herbruikbare bekertjes, en supporters weten ondertussen dat ze die niet mogen weggoien. Ik ben er zeker van dat onze bezoekers ons ook zullen steunen. Zodra het praktisch haalbaar is, stappen we over naar 100 procent herbruikbare bekertjes.”

✓ uitsluitend herbruikbare bekertjes

PARADISE CITY: “MENSEN BESEFFEN NIET HOEVEEL IMPACT RECYCLAGE HEEFT”

Al sinds de eerste editie in 2015 serveert Paradise City in Perk uitsluitend drank in herbruikbare bekertjes. De organisatoren willen hun festivalterrein proper houden en hun ecologische voetafdruk beperken. “De keuze voor herbruikbare bekertjes moet doordacht zijn en vraagt wat inspanning”, geeft organisator **Dimitri Verschuere** toe. “Je moet om te beginnen duidelijke afspraken maken met je drankpartners. Dan zit je nog met de logistieke handling in de bars, de vuile bekertjes moeten verwerkt worden, je werkt eventueel met een waarborgsysteem ... Maar zodra dat allemaal vlot verloopt, is er volgens ons geen betere optie.”

Beter voor het milieu

Bekertjes hergebruiken is sowieso duurzamer dan wegwerpbekertjes of petflesjes recyclen, stelt Verschuere. “Men onderschat het proces van recyclen enorm. De fractie moet zonder contaminatie ingezameld worden en vervolgens naar verschillende bedrijven vervoerd worden om het afval samen te persen, te versnipperen, te zuiveren enzovoort. Dan pas kan het als grondstof gebruikt worden om nieuwe bekertjes of flesjes te produceren. De ecologische impact van dat proces is veel groter dan de impact van het afwassen van een herbruikbaar beker. Je moet jezelf de vraag stellen wat de reële impact is van recyclage, en hoeveel je bespaart met herbruikbare bekertjes. Als onze afvalsector transparanter was, zouden mensen veel sneller de overstap wagen.”

Paradise City doet nog meer inspanningen om afval te beperken. Eten wordt bijvoorbeeld aangeboden op composteerbare bordjes. “Zo hoeven we alleen composteerbaar afval te verzamelen. Tijdens de opbouw van het festival drinkt onze crew zelfs kraantjeswater, al dan niet aangevuld met lekkere siropen. Elk crewlid krijgt van ons een herbruikbaar flesje.”

De OVAM voerde een studie uit naar het meest duurzame en milieuvriendelijke drink- en eetgerei op evenementen en kwam uit bij de herbruikbare beker. Raadpleeg het volledige rapport onder ‘Documenten’ op www.groenevent.be.

HOE MAKEN WE DE TEXTIELSECTOR CIRCULAIR?

Op 13 en 14 februari organiseerden de OVAM, Hogeschool Gent en ondernemersorganisatie Voka de 'Textielchallenge'. Met de steun van experts gingen hogeschoolstudenten op zoek naar creatieve en innovatieve oplossingen om de textielsector circulair te maken.

Jaarlijks koopt elke Europeaan gemiddeld 26 kilogram kleding, schoenen en huishoudelijk textiel. Elf kilogram belandt in de vuilnisbak, voornamelijk bij het restafval. En dat terwijl de textielsector de vierde grootste verbruiker in Europa is: jaarlijks verbruikt de sector 1,3 ton primaire materialen en 104 kubieke meter water per hoofd van de bevolking.

Om iets aan die wegwerpcultuur te doen, gingen 88 studenten van de opleidingen mode-technologie en bedrijfsmanagement aan de Hogeschool Gent de uitdaging aan om de textielsector duurzamer en circulair te maken.

Professionele jury

Op dag één gingen de studenten met hulp van diverse experts aan de slag met hun concept en werkten zij een businessmodel uit om hun concept op de markt te brengen. De tweede dag stelden ze hun idee voor aan een professionele jury onder leiding van lingerie-designer en mode-icoon Murielle Scherre. Zij staat symbool voor lokale en eerlijke productie en haar ontwerpen houden rekening met de milieu-impact. Het winnende ontwerp heeft een uitgesproken circulair én sociaal aspect: team iac_tum maakte van oude gerecycleerde tenten beschermende capes voor daklozen en backpackers.

